

Snusbrukere har mye høyere risiko for å få covid-19 enn andre

Foto: iStock.com

Røykere ser ikke ut til å være beskyttet mot covid-19, slik tidligere forskning har antydnet. Og snusere har hele 68 prosent høyere risiko for smitte.

De første rapportene om covid-19 som kom fra Kina, tydet på at færre røykere ble innlagt på sykehus. Noe som kunne tyde på at røykere kunne ha mindre risiko for å bli smittet.

I april 2020 antydnet til og med to franske forskere at nikotin kunne ha en beskyttende effekt mot covid-19.

I studien Tobacco use and risk of COVID-19 infection in the Finnish general population bruker forskerne tre nasjonale registre fra Finland for å undersøke sammenhengen mellom bruk av tobakk og risikoen for å ha hatt et bekreftet tilfelle av covid-19.

Data fra et representativt utvalg av nærmere 45 000 personer bosatt i Finland er med i studien.

De er samlet inn mellom oktober 2017 og mars 2018.

Forskerne delte deltakerne opp i grupper avhengig av om de røykte, snuste, brukte e-sigaretter med og uten nikotin eller om de tok nikotinerstatninger.

Denne studien ble trukket tilbake da det viste seg at forskerne hadde bånd til tobakkindustrien.

Det kom også en samlestudie i 2020 som viste at røykere hadde 33 prosent lavere risiko for å bli smittet av viruset enn ikke-røykere.

Forskere har vært overrasket over disse funnene. De har ventet at bruk av tobakk, som er den viktigste risikofaktor for død og sykdom ved luftveissykdommer, tvert imot ville øke risikoen for sykdom og død av covid-19.

Nå har forskere fra Norge, Sverige og Finland gått sammen og gjort en studie på nordiske røykere og snusere. Denne tyder ikke på at nikotin beskytter mot viruset.

Hvis det er slik at røykere er bedre beskyttet mot covid-19, burde snus komme enda bedre ut. Å snuse er tross alt mindre farlig enn å røyke.

Men denne studien viser at den relative risikoen for at en røyker skal få covid-19, er litt større enn i kontrollgruppen som hverken har røkt eller brukt snus.

De som snuser, viser seg å ha hele 68 prosent større sannsynlighet for å bli smittet av viruset enn kontrollgruppen.

For dem som bruker e-sigaretter og nikotinerstatninger, finner ikke forskerne noen forskjell.

Forskerne vet ikke hvorfor det er slik at snusere har en høyere risiko for covid-19 enn andre.

Professor Rosaria Galanti ved Karolinska Institutet i Sverige har ledet prosjektet.

Hun sier i et intervju til Dagens Nyheter at det kan handle om at de tar seg mer til munnen enn andre.

Men det gjør jo også røykere.

Forskerne tror heller at sosiale og miljømessige forhold betyr noe.

– Vi vet at de som snuser, drikker mer alkohol, sier Galanti i intervjuet.

Dette kan tyde på at de er mer sosiale og går mer på puber og andre steder der det kan være smitte, sier hun.

Snus blir først og fremst brukt i Norden, og derfor er det ikke så mange studier å sammenlikne med internasjonalt.

Sammenhengen mellom røyking og covid-19 er imidlertid mer studert.

Men kvaliteten på disse studiene er varierende, mener de nordiske forskerne som står bak denne nye studien.

De fleste studiene er blitt utført på pasienter som har vært innlagt på sykehus, forteller Galanti til Dagens Nyheter.

Kun et fåtall har tatt utgangspunkt i et nasjonalt representativt utvalg.

Forskerne mener at det er en styrke ved den nordiske studien at den ser på nasjonale data fra et stort og representativt utvalg i befolkningen.

Jentene vinner hvis karakterer skal telle mer

Foto: iStock.com

Kvinneandelen på populære studier vil øke hvis opptaksutvalgets anbefalinger blir gjennomført. Det vil utvalget motvirke med kjønnskvote, skriver Khrono.

Opptaksutvalget, som har vurdert ny modell for opptak til universiteter og høyskoler, la fram sin rapport i begynnelsen av desember. Der foreslår det blant annet at alle tilleggspoeng og muligheten til å ta opp fag fjernes.

Selv om dette vil favorisere jenter, mener utvalget at kjønnsbalansen på sikt vil bli bedre enn i dag.

– Å anslå effekten totalt sett er umulig, men jeg vil mene at kjønnskvote er et virkemiddel som er såpass kraftig at det over tid vil motvirke fordelene som kvinnelige søkere kan ka i et karakterbasert opptakssystem, sier utvalgsleder Marianne Aasen til Khrono.

– Etter hvert som man kommer opp i en kritisk masse av det underrepresenterte kjønn, og hvis disse heller ikke slutter, men blir i studiet og senere i yrket, vil det trekke til seg flere av samme kjønn, sier hun.

En simulering som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har gjort for utvalget, viser at dette vil øke kvinneandelen på allerede kvinne-dominerte, populære studier.

På odontologistudiet kan andelen kvinner gå opp fra 79 prosent i dag til 84,4 prosent.

Profesjonsstudiet i psykologi kan få 81 prosent kvinnelige studenter, mot 72 prosent i dag.

Og på veterinærstudiet kan kvinneandelen komme opp i hele 95 prosent, mot 90 i dag.

Forklaringen er at karakterer får mer å si i opptaket, noe som favoriserer kvinnelige søkere på populære utdanninger med høyt karaktersnitt.

Høsten 2022 var i overkant av 60 prosent av de som fikk tilbud i høyere utdanning kvinner.

Denne effekten foreslår et flertall på 12 av 14 medlemmer i opptaksutvalget å kompensere for ved å innføre kjønnskvote.

De viser til at kjønnspoeng i liten grad har virket utjevne, og vil heller innføre kvoter på studier med svært skjev kjønnsfordeling. De beste søkerne innen sin kvote vil da komme inn på studiet, enten basert på karakterpoeng eller en opptaksprøve.

Ifølge forslaget må kjønnskvote være store nok til å gi tilstrekkelig virkning, men flertallet i utvalget vil ikke konkludere akkurat om hvor store. Likevel antydes en andel på mellom 20 og 40 prosent.

Marianne Aasen viser også til erfaringene fra Sverige som tyder på at opptaksprøver kan bidra til at det blir flere menn på kvinnedominerte studier. Forklaringen er blant annet at menn gjør det bedre enn kvinner på standardiserte tester.

Hun peker på utvalgets mandat, der det står at opptaksutvalget skulle komme med anbefalinger som «ikke er til hinder for et mangfoldig og kjønnsbalansert arbeidsliv.»

– Så bedre kjønnsbalanse har vært et utgangspunkt for utvalgets arbeid, sier hun.

Flertallet i utvalget mener at hensynet til at arbeidslivet og enkeltmennesker skal ha tilgang til yrkesutøvere av begge kjønn, er en legitim grunn til å bruke spesielle kvoter for kjønn i opptaket til høyere utdanning.

De anerkjenner likevel at hverken kvoter eller poeng kan gjøre så mye med de

grunnleggende årsakene til at gutter og jenter velger forskjellig. Her er det faktorer som venner, foreldre og kjønnsrollemønstre som påvirker den allerede fra tidlig i grunnskolen.

– Spesielle kvoter kan ikke løse forskjellene i søkerpreferanser, men de kan sikre at det utdannes et visst antall mannlige psykologer eller veterinærer eller kvinnelige ingeniører, så lenge det er nok kvalifiserte søkere av begge kjønn, skriver utvalget.

Norsk studentorganisasjon (NSO) er heller ikke avvisende til forslaget om kvoter.

– For oss er det ikke så farlig om man har tilleggspoeng eller kvoter for kjønn for å gjøre opp for en ubalanse, sier NSO-leder Maika Marie Godal Dam.

Hun sier det viktigste for NSO er å legge til rette for et stort mangfold av studenter med ulike bakgrunner og erfaringer.

– Kjønn er en av disse mangfoldsfaktorene. Hvis det er slik at forslagene fra utvalget fører til redusert mangfold, må vi se nærmere på om det kan løses ved å ta i bruk den modellen til kvotering som utvalget foreslår, sier NSO-lederen.

NSO kritiserte deler av opptaksutvalgets anbefalinger, nettopp fordi de mener forslagene vil bidra til å favorisere en bestemt type studenter.

– Derfor mener vi at standardiserte opptaksprøver ikke er en god løsning. Vi mener en løsning som vektlegger erfaring og motivasjon er en bedre løsning, og kan kompensere for bortfall av tilleggspoeng, samtidig med at erfaring, bakgrunn og motivasjon – og kjønn, kan tas med i vurderingen, sier Dam.

Odontologen klarer ikke overta tannlegevakten

Foto: Kristin Alnæs.

Fylkestinget i Vestland vedtok i september å stenge tannlegevakten fra mandag til torsdag kveld. Planen var å la Odontologen ved Universitetet i Bergen overta vakttjenesten på hverdager.

Nå har Odontologen kastet inn håndkleet, skriver Bergens Tidende 4. desember – og stengingen av tannlegevakten er derfor satt på vent, står det i en melding til fylkesutvalget.

Lederen for Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Bergen, Asgeir Bårdsen, skriver til fylkestannlegen at instituttet har fått krav om store innsparinger i 2023 og 2024.

– Jeg er fremdeles av den oppfatning at dette (å drive tannlegevakten red.anm.) ville være svært bra for våre studenter og undervisningen. Men med bakgrunn i innsparinger blir det umulig å prioritere, tilføyer Bårdsen.

SVs Marthe Hammer er fornøyd med at partiet i september fikk vedtatt at stengingen av tannlegevakten i Bergen ikke skal skje før Odontologen har åpnet sitt tilbud.

maxfac DENTAL – vi gjør implantat-Norge billigere!

A-Oss fra kr 495

- Bovint ben
- 100% hydrokxyapatitt (HA)
- Utmerket volumstabilitet

Q-Oss+ fra kr 450

- Alloplastisk (syntetisk) materiale (ikke fra dyr)
- 20% HA og 80% β -TCP

OssMem fra kr 890

- Kollagenmembran
- Ca 4 mnd resorpsjonstid

Fixtur kr 1.995

- SLA-overflate
- 1,4% failure-rate
- Fullverdig implantatprotetik

OSSTEM

TRING
BRINELL

En av verdens største implantatprodusenter – produserer 4,7 mill implantater pr år